

Predsjednica Europskog parlamenta Roberta Metsola
Europsko vijeće 20. listopada 2022.

Drage kolegice, dragi kolege,

ponovno se susrećemo na mjestu gdje europski građani, ljudi koje predstavljamo, od nas traže za donosimo odluke i preuzmemo vodstvo.

Ti su ljudi zabrinuti. Osjećaju manjak stabilnosti, sigurnosti i povjerenja u budućnost, a to je sve posljedica ruskog napada na način života koji smo dugo uzimali zdravo za gotovo.

Od nas traže da ih usmjeravamo, da pronađemo rješenje koje će im povratiti mir koji su izgubili. Naš zajednički odgovor mora biti odlučan i razmjern. Vrijeme je da veliki koraci zamijene male. To je jedini put naprijed, neovisno o tome je li riječ o borbi protiv rastućih cijena električne energije, smanjenju opskrbe plinom, povećanju inflacije, koja još nije dosegla vrhunac, ili odgovoru na nezakonitu, neopravdanu i brutalnu rusku invaziju na suverenu Ukrajinu.

Pandemija nam je pokazala da smo ranjivi kad je riječ o zdravlju, a ruska invazija pokazala nam je da smo ranjivi kad je riječ o sigurnosti i obrani. Pokazale su se slabosti naše energetske politike i te su slabosti iskorištene. Naše stanovništvo stari, a globalni lanci opskrbe su pod pritiskom.

Naše jedinstvo mora biti stvarno – ne smijemo se zadovoljiti najnižim zajedničkim nazivnikom. Moramo djelovati brže i dublje.

Kad govorimo o energiji, čak i ako smo u boljem položaju nego prije nekoliko mjeseci, i dalje smo osjetljivi na relativnu nestašicu plina, pri čemu je naša potražnja i dalje neprilagodljiva, a tu je i vanjski faktor ruske upotrebe plina kao oružja. Shvativši da Europa ima neodgovarajuću opskrbu, neodgovarajuće skladištenje i veliku izloženost, došlo je do panike na tržištima i nestabilnosti cijena.

Postoje problemi koje trebamo riješiti. Ako u budućnosti želimo povećati otpornost, potrebno nam je zajedničko djelovanje, solidarnost u opskrbi plinom i stvaranje vjerodostojnog jedinstvenog energetskeg tržišta.

Komisija je iznijela niz hitnih prijedloga: od oporezivanja neočekivane dobiti i smanjenja potražnje za plinom do utvrđivanja nove referentne vrijednosti za ukapljeni prirodni plin. Europski parlament pozdravio je te mjere, ali istodobno postoji osjećaj da bi to moglo biti premalo za naša europska poduzeća koja trenutno ne mogu plaćati tekuće troškove ili obitelji koje više ne mogu plaćati svoje račune.

Moramo razmišljati dugoročno. Potrebna nam je vjerodostojna vizija našeg energetskeg tržišta budućnosti. Potrebna je zajednički mehanizam javne nabave plina. To je jedini način na koji možemo pronaći zajednički izlaz bez da si budemo konkurencija kad je to najvažnije. Moramo, kao izvanrednu, privremenu mjeru, ponovno razmotriti mogućnost odvajanja cijena električne energije od cijena plina.

Vremena se mijenjaju i zahtijevaju nove načine djelovanja. Moramo biti spremni. To nije jednostavno, svi se mi u vlastitim državama suočavamo s različitim pritiscima i aktualnostima, ali unilateralizam ne smije biti opcija. Ulozi su previsoki. Moramo surađivati i pokazati istinsku solidarnost. Aktualne vijesti o novom koridoru zelene energije koji povezuje Portugal, Španjolsku i Francusku dobar su primjer kako možemo pronaći zajednička rješenja.

Parlament je spreman odigrati svoju ulogu i to brzo, kao što smo to učinili u pogledu skladištenja plina ranije ove godine i kao što ćemo učiniti u pogledu plana REPowerEU. Razumijemo razmjere izazova. Mi smo spremni. Europski parlament spreman je raditi na dugoročnoj reviziji našeg energetskeg tržišta i spreman je isporučiti rezultate.

Europski parlament je i partner i saveznik. Imamo iste ciljeve. Služimo istim građanima. Zastupnici u Europskom parlamentu prenose poruku u svoje matične zemlje. Građanima mogu objasniti što radimo i zašto je to potrebno. To

je ključno kako bismo održali jedinstvo i suprotstavili se ruskom diskursu i dezinformacijama, čiji je cilj destabilizirati i obeshrabriti nas.

Svjesni smo problema koji muče naše obitelji i poduzeća. Donošenje brzih i hitnih rješenja ne znači da zaobilazimo uobičajene zakonodavne postupke. Europski parlament daje europski demokratski legitimitet prijedlozima koje donosimo i zbog toga bismo trebali biti u potpunosti uključeni u izradu novih prijedloga. A to je ljudima važno.

Možemo kontrolirati svoje troškove i bez napuštanja naših dugoročnih klimatskih ciljeva, ali to možemo učiniti samo zajedno.

Porast cijena energije, naravno, potiče inflaciju, što dovodi do smanjenja raspoloživog dohotka za kućanstva i poduzeća. Banke i financijski sektor sljedeći su koji će se naći pod pritiskom, a povećanje hipoteka utjecat će na naše tržište stambenih nekretnina. Dvoznamenkasta inflacija i brzorastuće kamatne stope dovode do kataklizme, a vrijednost domova, plaća i nacionalnih proračuna opada.

Naše se gospodarstvo znatno oporavilo nakon pandemije zahvaljujući okviru gospodarskog upravljanja i instrumentu NextGenerationEU. Sada moramo postaviti prave uvjete za poticanje privatnih ulaganja kako bismo gospodarstvo EU-a vratili na stabilan put rasta.

Rješenja koštaju. Tijekom pandemije stvorili smo dug koji će se morati otplatiti vlastitim sredstvima, a znamo da ta sredstva nisu dovoljna. Za otplaćivanje većeg duga, čime se stvaraju veći deficiti, naša gospodarstva moraju rasti. Rast je jedino rješenje. To me vraća na temu energije – moramo sniziti cijene kako bismo svugdje potakli stabilan gospodarski rast. Na taj način možemo ublažiti socijalne i gospodarske posljedice kriza s kojima se suočavamo i usredotočiti se na najranjivije skupine.

Našem gospodarstvu potreban je taj poticaj. Nije riječ samo o blagostanju, već je to i pitanje sigurnosti.

To također znači ponovno razmatranje proračuna EU-a. Novi VFO već se suočio s višestrukim izazovima. Nedostaju mu sredstva i fleksibilnost za odgovor na krize ili financiranje novih prioriteta. Potrebna nam je revizija kako bismo se prilagodili današnjem dobu. Izvanproračunska rješenja ili samo revizija neće građanima pružiti odgovore koje od nas očekuju.

Znam da se ta tema nevoljko ponovno otvara. Svjesna sam političke stvarnosti, ali VFO treba biti otporan na promjene u budućnosti i fleksibilan u svojoj koncepciji. Gornje granice trebalo bi povisiti u onim dijelovima gdje je to potrebno kako bi se uzele u obzir nove potrebe i novi prioriteti.

Pokušavamo pronaći novac za pružanje humanitarne pomoći Ukrajini, rješavanje globalne prehrambene krize, suočavanje s prirodnim katastrofama i financiranje naših političkih ambicija u području energije, obrane i strateške autonomije. I to sve ne ubrajajući stotine milijardi potrebnih za obnovu Ukrajine.

Umjesto da ograničena sredstva koja imamo u proračunu EU-a trošimo na te prioritete, moramo ih koristiti za otplatu duga u okviru instrumenta NextGenerationEU jer nismo postigli dogovor o novim vlastitim sredstvima, a zbog rastućih kamatnih stopa moramo platiti mnogo više novca nego što je planirano. To znači dodatnih 450 milijuna eura 2023. godine, a to je sve teže objasniti.

Ovdje se ne radi o diskrecijskoj otplati duga – taj dug moramo vratiti. Ako kamatne stope ostanu visoke, na otplatu duga u okviru instrumenta NextGenerationEU otići će cjelokupni proračunski kapacitet za odgovor na krizu, a početak će i zadirati u programe EU-a.

Ali ništa nećemo postići bez povećanja naše pomoći Ukrajini. Problemi s kojima se suočavamo međusobno su povezani. To su različite strane istog problema, potaknutog ruskom agresijom i ekspanzionističkim teorijama kojima je mjesto na samom začelju povijesti.

Val neselektivnih napada usmjerenih na gradove i civilnu infrastrukturu diljem Ukrajine šokantan je, ali na njega se mora odgovoriti odlučnim djelovanjem, što uključuje:

- povećane sankcije,
- veću vojnu potporu, posebno sustave zračne obrane, tenkove i oklopno naoružanje,
- pojačane napore u rješavanju ratnih zločina počinjenih u Ukrajini.

To je važno ako želimo mir – a moramo se zalagati za mir. No to mora biti stvaran, održiv i trajan mir. Previše nacija kojima ste vi na čelu zna što to znači biti okupiran, a mnoge od njih to su iskusile iz prve ruke. Moramo učiti iz bolne povijesti Europe i razumjeti s kim se suočavamo. Mir je naš cilj. A pravi se mir može postići samo pravdom, tj. sudom koji istražuje ratne zločine i njihove počinitelje te se bavi odštetom.

Moramo biti spremni ići korak dalje. Znam da sankcije imaju svoje kritičare, ali one su potrebne, učinkovite i moraju se proširiti, između ostalog na Lukašenka u Bjelarusu.

Budućnost Europe leži u njezinoj sposobnosti brze, snažne i ujedinjene prilagodbe. Mora nam biti jasno da će se svaki znak nejedinstva iskorištavati i koristiti protiv nas.

Ruska brutalna, nezakonita i neopravdana invazija na Ukrajinu ukazala nam je da se moramo prilagoditi i da obrana i sigurnost moraju ostati prioriteta našeg programa za borbu protiv hibridnih napada. Kada neminovno tijekom zime Rusija poveća svoj pritisak, moramo početi razmišljati o Europi kao zajednici s dodatnih 43 milijuna ljudi koji se oslanjaju na nas. Moramo biti spremni.

Stvarnost je da naša obrana ovisi o Ukrajini i pomoći koju joj pružamo u obliku sustava zračne obrane, tenkova te financijske i političke potpore.

Naposljetku, želim spomenuti Moldovu, najsiromašniju europsku državu, koja je teško pogođena posljedicama ruskog rata protiv Ukrajine i to u gospodarskom, humanitarnom, energetskom ili čak političkom smislu. Moldovi je potrebna naša pozornost i praktična pomoć.

Znam koliko ste žrtvovali: politički, financijski, vojno. Znam da nije lako od vas tražiti da idete korak dalje i brže. No lakoća nikada nije bila kriterij za djelovanje. Ali djelovanje je potrebno. Od ključne je važnosti i na nama je da se suočimo s time. Uvjeren sam da to možemo učiniti zajedno.